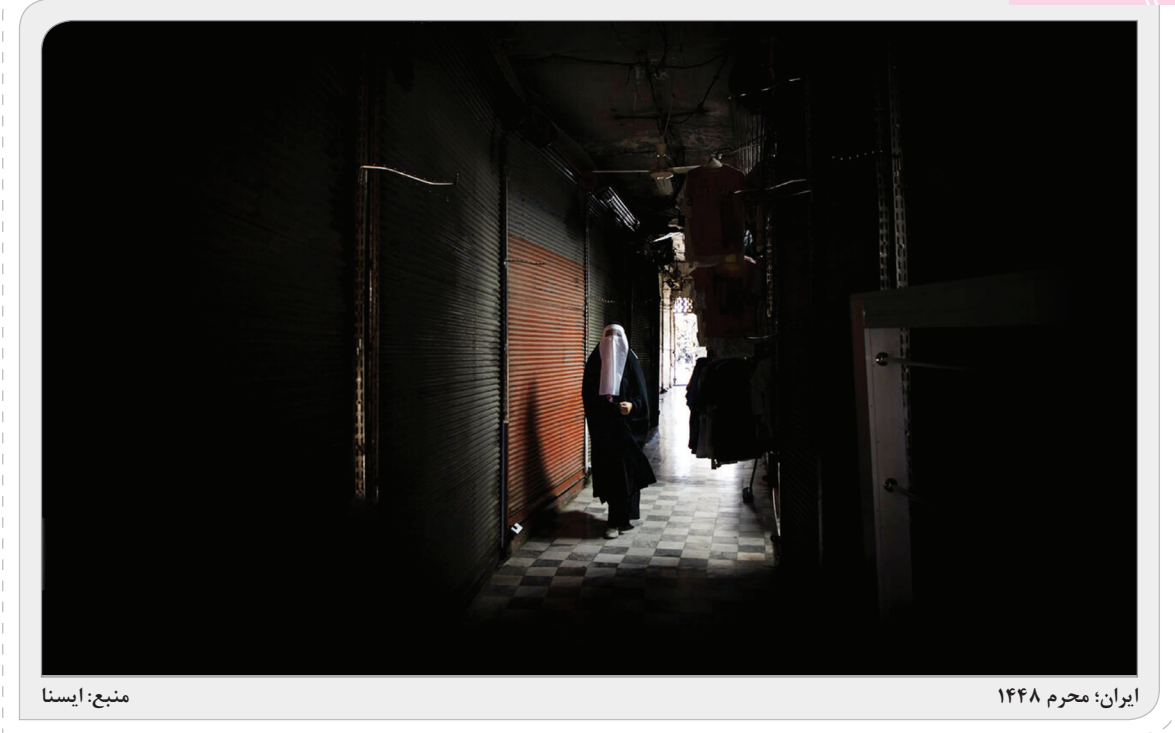

مشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه معدن: www.smtnews.ir/about.html	
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «معدن»	
مدیرمسئول: عاطفه خسروی	
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸ - ۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶	ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ (داخلی - ۱۰۸)	توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸
تهران، خیابان قائم مقام فرحانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۲۳۸۱	روابط عمومی: pr@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم	
www.smtnews.ir	info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews	instagram.com/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com	http://eitaa.com/smtnews
https://ble.ir/smtnews	
عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی عضو انجمن مدیران رسانه عضو تعاونی مطبوعات	

منبع: ایسنا

ایران: محرم ۱۴۴۸

اقتصاد ایران نیازمند بازنگری در مسیر توسعه

یک اقتصاددان با اشاره به آثار احتمالی صلح و کاهش تنش‌های بین‌المللی بر اقتصاد ایران گفت: کاهش تورم، بهبود ارزش پول ملی و کاهش فشار معیشتی بر مردم از مهم‌ترین دستاوردهای کوتاه‌مدت صلح خواهد بود، اما بهره‌گیری از این فرصت نیازمند برنامه‌ای جامع برای توسعه تولید، اشتغال و جذب سرمایه‌گذاری است.

محمد طیبیان، اقتصاددان در گفت‌وگو با ایلنا درباره آثار اقتصادی صلح و گشایش در روابط خارجی اظهار کرد: جنگ و تنش‌های بین‌المللی زمانی پایان می‌یابد که موانع توسعه از پیش روی یک جامعه برداشته شود. در شرایط کنونی نیز ورود به مسیر مذاکره و استفاده از ظرفیت‌های دیپلماتیک می‌تواند زمینه‌ساز تأمین منافع ملی و باز شدن افق‌های جدید برای اقتصاد کشور باشد.

وی افزود: اقتصاد ایران طی دو دهه گذشته از درآمدهای قابل توجه نفتی برخوردار بوده، اما مدیریت ناکارآمد و کنار گذاشتن مبانی توسعه‌محور موجب شده این منابع نتوانند به رشد پایدار اقتصادی منجر شوند. نتیجه این روند، شکل‌گیری نوعی قفل‌شدگی در اقتصاد و گسترش فعالیت‌های رانتی بوده است.

این اقتصاددان با اشاره به سیاست‌های اقتصادی سال‌های گذشته گفت: وابستگی بیش از حد به بخش مسکن و گسترش فعالیت‌های سوداگرانه، نه تنها مشکلات این بخش را حل نکرد بلکه به رکود و ناکارآمدی گسترده‌تر در اقتصاد دامن زد.

طیبیان ادامه داد: اگر قرار باشد از فرصت‌های ناشی از صلح استفاده شود، باید رویکردهای گذشته مورد بازنگری قرار گیرد و برنامه‌ای مبتنی بر توسعه دانش‌بنیان، افزایش بهره‌وری و تقویت تولید در دستور کار قرار گیرد.

مه‌ار تورم؛ نخستین دستاورد صلح است

وی درباره تأثیر صلح بر شاخص‌های کلان اقتصادی اظهار کرد: مهم‌ترین اثر کوتاه‌مدت صلح، مه‌ار تورم‌های بالا و کاهش فشار معیشتی بر مردم خواهد بود. اقتصاد ایران سال‌ها با تورم‌های سنگین مواجه بوده و هرگونه کاهش تنش و گشایش اقتصادی می‌تواند بخشی از این فشار را کاهش دهد.

این اقتصاددان افزود: با این حال نباید تصور کرد که صرف توافق یا رفع محدودیت‌ها به تنهایی مشکلات اقتصادی را حل می‌کند. اگر برنامه جایگزین و اصلاحات ساختاری وجود نداشته باشد، آثار مثبت اولیه نیز دوام نخواهد داشت.

ارزش پول ملی در گرو رشد تولید و اشتغال است

طیبیان در پاسخ به این پرسش که صلح چه تأثیری بر ارزش پول ملی خواهد داشت، گفت: بهبود ارزش پول ملی زمانی پایدار خواهد بود که تولید افزایش یابد و اشتغال گسترش پیدا کند.

اقتصاد واقعی باید تقویت شود؛ زیرا متغیرهای پولی و ارزی در نهایت بازتاب عملکرد بخش واقعی اقتصاد هستند.

وی افزود: اگر رشد اقتصادی بر پایه تولید دانش‌بنیان، صادرات غیرنفتی و افزایش بهره‌وری شکل بگیرد، هرگونه بهبود در بازار ارز موقتی خواهد بود.

جذب سرمایه‌گذاری نیازمند برنامه‌ریزی تدریجی است

این اقتصاددان با تأکید بر ضرورت جذب سرمایه و فناوری خارجی اظهار کرد: مناطق آزاد و کانون‌های اقتصادی کشور باید برای پذیرش سرمایه‌گذاری و انتقال فناوری آماده شوند.

این فرآیند نیازمند برنامه‌ریزی تدریجی، توسعه زیرساخت‌ها و وجود یک دولت کارآمد است.

وی ادامه داد: تجربه کشورهایمانند ویتنام و چین نشان می‌دهد که توسعه اقتصادی تنها با رفع محدودیت‌ها محقق نمی‌شود، بلکه نیازمند برنامه‌ریزی دقیق برای جذب فناوری، ارتقای توان تولید و حضور مؤثر در بازارهای جهانی است.

توسعه اقتصادی بدون تقویت سیاست اجتماعی پایدار نیست

طیبیان با اشاره به پیوند میان رشد اقتصادی و رفاه عمومی گفت: توسعه زمانی موفق خواهد بود که در کنار افزایش تولید، سیاست‌های اجتماعی نیز تقویت شوند. مسکن ارزان، خدمات عمومی مناسب و حمایت از اقشار مختلف جامعه باید همزمان با رشد اقتصادی دنبال شود.

وی تصریح کرد: رفاه پایدار تنها از مسیر افزایش دستمزدها حاصل نمی‌شود، بلکه نیازمند گسترش تولید، کاهش هزینه‌های زندگی و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار است.

فرصت صلح نباید بدون برنامه از دست برود

این اقتصاددان خاطرنشان کرد: صلح و کاهش تنش‌ها می‌تواند فرصت ارزشمندی برای اقتصاد ایران ایجاد کند، اما بهره‌برداری از این فرصت مستلزم تدوین یک برنامه جامع اقتصادی و اجتماعی است.

وی در خاتمه گفت: اگر سیاست‌گذاران بتوانند از این مقطع برای بازسازی اقتصاد، تقویت تولید، افزایش اشتغال و توسعه صادرات استفاده کنند، آثار مثبت آن در معیشت مردم و آینده اقتصاد کشور نمایان خواهد شد. در غیر این صورت، گشایش‌های اولیه نمی‌تواند به تحول پایدار اقتصادی منجر شود.

بررسی سهم اصناف، صنعت و معدن در درآمدهای مالیاتی

مالیات؛ ستون فقرات اقتصاد مولد یا مانع تولید؟

سوداگرانه هنوز سهم متناسبی در پرداخت مالیات ندارند؛ در حالی که فعالان شناسنامه‌دار اقتصادی، به‌ویژه تولیدکنندگان و اصناف، بخش عمده بار مالیاتی را تحمل می‌کنند.

سهم اصناف در اقتصاد و درآمدهای مالیاتی

اصناف یکی از بزرگ‌ترین بخش‌های اقتصاد ایران هستند. میلیون‌ها واحد صنفی در حوزه‌های توزیع، خدمات، تولید و تجارت فعالیت می‌کنند و بخش مهمی از اشتغال کشور را به خود اختصاص داده‌اند. این گستردگی باعث شده اصناف یکی از منابع مهم مالیات مستقیم باشند.

در سال‌های اخیر، با اجرای سامانه مودیان، پایانه‌های فروشگاه‌ها، اتصال کارخوان‌ها به پرونده مالیاتی و توسعه حسابرسی هوشمند، شفافیت فعالیت‌های صنفی افزایش یافته است. در نتیجه، درآمد مالیاتی دولت از اصناف نیز روندی صعودی پیدا کرده است.

با این حال، فعالان صنفی معتقدند فشار مالیاتی باید متناسب با میزان درآمد واقعی هر واحد باشد. بسیاری از اصناف کوچک با رکود بازار، کاهش قدرت خرید مردم، افزایش هزینه‌های اجاره، بیمه و انرژی مواجه‌اند و افزایش مالیات بدون توجه به شرایط اقتصادی، می‌تواند موجب تعطیلی کسب‌وکارهای خرد شود.

از سوی دیگر، کارشناسان اعتقاد دارند هنوز بخشی از فعالیت‌های غیررسمی و زیرزمینی از پرداخت مالیات فرار می‌کنند و همین موضوع موجب شده بار مالیاتی بیشتر بر دوش اصناف شناسنامه‌دار قرار گیرد.

صنعت؛ پرداخت‌کننده اصلی مالیات تولید

بخش صنعت به دلیل شفافیت مالی، ثبت رسمی فعالیت‌ها و الزام به ارائه صورت‌های مالی، یکی از مهم‌ترین مؤدیان مالیاتی کشور محسوب می‌شود.

شرکت‌های صنعتی علاوه بر مالیات عملکرد، مالیات بر ارزش افزوده، مالیات حقوق کارکنان، بیمه و سایر عوارض قانونی را نیز پرداخت می‌کنند.

اما مسئله مهم آن است که مالیات در شرایط رکود تولید می‌تواند هزینه تمام‌شده محصولات را افزایش دهد و قدرت رقابت صنایع را کاهش دهد.

در بسیاری از کشورهای صنعتی، دولت‌ها برای حمایت از تولید، مشوق‌های مالیاتی متعددی در نظر می‌گیرند؛ از جمله معافیت برای سرمایه‌گذاری جدید، تخفیف مالیاتی برای تحقیق و توسعه، استهلاک شتاب‌یافته تجهیزات و کاهش مالیات شرکت‌های صادرات‌محور.

در ایران نیز برخی معافیت‌ها برای واحدهای تولیدی و شهرک‌های صنعتی وجود دارد، اما فعالان اقتصادی معتقدند این حمایت‌ها کافی نیست و پیچیدگی قوانین

اقتصاد ایران برای کاهش وابستگی به نفت، ناگزیر از تقویت درآمدهای مالیاتی است. اما افزایش درآمد مالیاتی نباید صرفاً از طریق افزایش نرخ مالیات یا فشار بر مؤدیان شفاف انجام شود. راهکار اصلی، گسترش پایه‌های مالیاتی، مبارزه مؤثر با فرار مالیاتی، حذف معافیت‌های غیرضرور و هوشمندسازی نظام مالیاتی است. اصناف، صنعت و معدن سه رکن مهم اقتصاد مولد کشور هستند و نقش قابل توجهی در تأمین درآمدهای مالیاتی دارند. با این حال، استمرار رشد تولید و سرمایه‌گذاری مستلزم آن است که سیاست‌های مالیاتی به‌گونه‌ای طراحی شوند که ضمن تأمین منابع پایدار دولت، انگیزه فعالیت اقتصادی را تضعیف نکنند. نظام مالیاتی کارآمد، نه با افزایش فشار بر تولید، بلکه با توزیع عادلانه بار مالیاتی و شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی محقق می‌شود؛ مسیری که می‌تواند هم به تقویت بودجه عمومی و هم به رشد پایدار اقتصاد ایران بینجامد.

سخن پایانی

مالیات در همه اقتصادهای توسعه‌یافته، مهم‌ترین منبع درآمد پایدار دولت و یکی از اصلی‌ترین ابزارهای سیاست‌گذاری اقتصادی محسوب می‌شود. هرچه سهم درآمدهای مالیاتی در بودجه عمومی کشور بیشتر باشد، وابستگی دولت به منابع ناپایدار مانند نفت کمتر شده و امکان برنامه‌ریزی بلندمدت برای توسعه اقتصادی فراهم‌تر خواهد شد. از همین رو، اقتصاددانان مالیات را نه صرفاً ابزاری برای تأمین درآمد دولت، بلکه مکانیزمی برای توزیع عادلانه ثروت، هدایت سرمایه‌گذاری، کنترل تورم، مقابله با سوداگری و حمایت از تولید می‌دانند.

در ایران طی دو دهه اخیر، به‌ویژه با تشدید تحریم‌های نفتی و کاهش درآمدهای ارزی، دولت‌ها ناگزیر شده‌اند به سمت افزایش درآمدهای مالیاتی حرکت کنند. اما پرسش اساسی این است که آیا ساختار مالیاتی کشور توانسته ضمن افزایش درآمدها، عدالت مالیاتی را نیز محقق کند؟ همچنین سهم اصناف، بخش صنعت و معدن در این میان چقدر است و آیا فشار مالیاتی به شکل متوازن میان بخش‌های مختلف اقتصاد توزیع شده است؟

مهم‌ترین منبع درآمد پایدار دولت

در ادبیات اقتصادی، درآمدهای دولت به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: درآمدهای پایدار و درآمدهای ناپایدار. درآمدهای حاصل از فروش نفت، گاز، واکنداری دارایی‌ها یا استقرار، منابعی ناپایدار محسوب می‌شوند؛ زیرا به شرایط بازارهای جهانی، تحولات سیاسی یا ظرفیت فروش دارایی‌ها وابسته‌اند. در مقابل، مالیات درآمدی است که بر پایه فعالیت واقعی اقتصاد ایجاد می‌شود و قابلیت تداوم دارد.

کشورهایی مانند سوئد، آلمان، کانادا، کره جنوبی و ژاپن بیش از ۸۰ تا ۹۰ درصد هزینه‌های جاری خود را از محل مالیات تأمین می‌کنند. در چنین اقتصادهایی، وابستگی دولت به منابع طبیعی تقریباً وجود ندارد و همین مسئله موجب ثبات مالی، شفافیت اقتصادی و پاسخگویی بیشتر دولت‌ها شده است.

در ایران اما طی دهه‌های گذشته، درآمدهای نفتی همواره جایگزین اصلاح نظام مالیاتی بوده است. این وابستگی باعث شده دولت‌ها در دوره وفور درآمد نفت، انگیزه کمتری برای توسعه پایه‌های مالیاتی داشته باشند. با کاهش صادرات نفت، اهمیت مالیات بیش از گذشته آشکار شده است.

نقش مالیات در تنظیم اقتصاد

کارکرد مالیات تنها تأمین منابع مالی نیست. مالیات ابزار مهمی برای هدایت رفتار اقتصادی نیز محسوب می‌شود. دولت می‌تواند با کاهش مالیات تولید، سرمایه‌گذاری را افزایش دهد؛ با افزایش مالیات بر کالاهای آسیب‌رسان مانند دخانیات مصرف را کنترل کند؛ از طریق مالیات بر عایدی سرمایه، فعالیت‌های سوداگرانه را محدود سازد و با اخذ مالیات تصاعدی از درآمدهای بالا، به کاهش شکاف طبقاتی کمک کند.

بنابراین نظام مالیاتی، اگر به‌درستی طراحی شود، می‌تواند همزمان رشد اقتصادی، عدالت اجتماعی و ثبات اقتصادی را تقویت کند.

وابستگی به مالیات‌های سستی

یکی از مهم‌ترین چالش‌های اقتصاد ایران، تمرکز بیش از اندازه بر مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده است. بخش قابل توجهی از درآمدهای مالیاتی کشور از محل مالیات عملکرد شرکت‌ها، مالیات بر حقوق کارکنان، مالیات اصناف و معدن بر ارزش افزوده تأمین می‌شود؛ در حالی که بسیاری از پایه‌های مالیاتی جدید هنوز یا اجرا نشده‌اند یا سهم بسیار اندکی دارند.

اقتصاددانان سال‌هاست بر ضرورت اجرای مالیات بر مجموع درآمد، مالیات بر ثروت، مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر خانه‌های خالی، مالیات بر خودروهای لوکس و مقابله با فرار مالیاتی تأکید می‌کنند.

در واقع، بخش بزرگی از اقتصاد غیررسمی و فعالیت‌های